

*Handläggare:
Peter Ölund*

Besvarande av skrivelse från Brigitta Sevefjord (v) om meddelarskydd och kollektivavtal i avtal med privata utförare

Ärendet

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Birgitta Sevefjord (v) att hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning får i uppdrag att redovisa för nämnden vilka juridiska förutsättningar och möjligheter det finns för landstinget att ställa krav gällande meddelarfriheten och kollektivavtalsliknande villkor i samband med tecknandet av avtal med privata entreprenörer. Vidare förslås att förvaltningen skall återkomma till hälso- och sjukvårdsnämnden och redovisa på vilket sätt arbetsgivaren har tagit till sig personalorganisationernas synpunkter samt redovisa de juridiska skälen till att avslå Kommunals önskan om att skriva in kollektivavtalsliknande villkor i avtalen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att med hänvisning till tjänsteutlåtandet anse skrivelsen besvarad.

Förvaltningens synpunkter

Inom ramen för den organiserade samverkan mellan personalorganisationerna och hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning (BESP) sker ett kontinuerligt utbyte av information och synpunkter. Utöver detta har träffar skett med representanter för personalorganisationerna för att komplettera problembilden kring frågan om kollektivavtalsliknande villkor i avtalen med privata entreprenörer.

Meddelarfrihet

Frågan om meddelarfrihet har på grund av ett förbiseende inte hanterats konsekvent i de förfrågningsunderlag som beslutats i nämnden under första halvåret 2008, vilket förvaltningen beklagar.

Samtidigt med arbetet med revidering av regelböcker för husläkarverksamhet m.fl. har landstingets jurister gjort en uppdaterad utredning av frågan om meddelarfrihet. Vidare har dialog med de större privata vårdföretagen förts inom ramen för den organiserade samverkan som finns inom Branschrådet. Som ett resultat av dessa aktiviteter ingår nu en paragraf om meddelarfrihet i förvaltningens förslag till reviderade regelböcker för 2009.

Kollektivavtalsliknande villkor

Det är ett koncernintresse att hälso- och sjukvården fortsätter att vara en bransch som förmår attrahera arbetskraft och därmed trygga tillgången på hälso- och sjukvård för befolkningen. En viktig del i detta är stabila spelregler och att arbetstagarna ska kunna lita på att de upphandlingar som regelbundet genomförs inte leder till att viktiga delar av skyddsnetet (som t.ex. ersättning vid längre sjukdom, försäkringsskydd m.m.) faller bort för den enskilde arbetstagaren pga. okunskap och orutin hos en ny entreprenör. Ett sätt att värna om detta skyddsnet hade kunnat vara att landstinget ställde krav på att tillträdande leverantör skulle ha kollektivavtal.

Prejudicerande rättsfall har tills vidare gjort att ett sådant förfarande inte är en framkomlig väg. Riskerna för överprövning i upphandlingarna vore uppenbara. Mot bakgrund av detta har personalorganisationerna ställt krav på "kollektivavtalsliknande villkor" i samband med tecknandet av avtal med nya entreprenörer. Landstingets jurister har i bifogad utredning pekat på osäkerheten hos rättsläget och därmed avrått från att generellt ställa denna typ av krav.

Med utgångspunkt i landstingets sjukvårdsuppdrag handlar det här om att väga olika risker mot varandra, å ena sidan risken för överprövningar av SLL:s upphandlingar av hälso- och sjukvård, å andra sidan riskerna för att oerfarna entreprenörer pga. okunskap skadar förtroendet för landstinget och hälso- och sjukvården som bransch. Vid bedömningen av dessa olika

slag av risker anser förvaltningen det som väsentligt att avvakta resultatet av den utredning som regeringen tillsatt med anledning av EG-domstolens avgörande i målet Vaxholms kommun mot Laval un Partneri ("Vaxholmsmålet"). Förvaltningen avser därför att återkomma med ett ärende i frågan efter årsskiftet.

Catarina Andersson Forsman

Patrik Hansson

Kollektivavtalsliknande villkor

Frågeställningen

Fråga har ställts huruvida landstinget kan ställa krav på kollektivavtalsliknande villkor i samband med tecknande av avtal med privata entreprenörer.

Bakgrund

Enligt 6 kap. 13 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling får en upphandlande myndighet ställa särskilda sociala, miljömässiga och andra villkor för hur ett kontrakt skall fullgöras. Dessa villkor skall anges i annonsen om upphandling eller i förfrågningsunderlaget. I förarbetena (prop. 2006/07:128 s. 352) anges att paragrafen motsvarar artikel 26 i direktivet och 1 kap. 18 b § LOU. I förarbetena till 1 kap. 18 § LOU (d.v.s. den gamla lagen om offentlig upphandling) (prop. 2001/02:142 s. 44) anfördes att kontraktsvillkoren kan innefatta kollektivavtalsbestämmelser från sådana kollektivavtal som gäller på arbetsplatsen eller i den bransch som tjänsten eller bygg- eller anläggningsarbetet i fråga avser.

I förarbetena till den nya lagen om offentlig upphandling (prop. 2006/07:128 s. 352) anges beträffande bestämmelsen om särskilda villkor bl.a. att med stöd av denna bestämmelse får en upphandlande myndighet fastställa särskilda kontraktsvillkor. Vilka villkor som kan ställas får avgöras i varje enskilt fall. Särskilda krav som ställs skall ha någon koppling till föremålet för kontraktet. Vidare förutsätter tillämpningen av särskilda villkor att de är förenliga med gemenskapsrätten. Bl.a. antidiskrimineringsklausuler och krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionshinder nämns i propositionen (s. 201) som exempel på krav som torde kunna ställas på hur ett kontrakt skall fullgöras.

Enligt upphandlingsdirektivet för den klassiska sektorn (beaktandesats 33) kan villkoren t.ex. syfta till att främja yrkesutbildning på arbetsplatsen, att anställa personer som har särskilda svårigheter att komma in på arbetsmarknaden och att bekämpa arbetslöshet eller skydda miljön.

I kap. 10 i slutbetänkandet av upphandlingsutredningen, SOU 2006:28, utreds utförligt om ILO:s konvention nr 94 är förenlig med de nya upphandlingsdirektiven. Utredningen kommer fram till att ett svar på frågan om ett krav på villkor i enlighet med vad som gäller enligt svenska kollektivavtal är EG-rättsligt hållbart torde inte gå att finna i direktiven. Vidare dras slutsatsen att det i dagsläget får anses osäkert om en tillämpning

2008-04-16

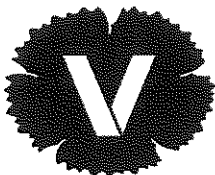
av de krav konventionen ställer är förenliga med upphandlingsdirektiven och andra gemenskapsrättsliga regler.

I cirkulär 08:2 från Sveriges kommuner och landsting (SKL) anges att när det gäller frågan om krav kan ställas på att leverantörerna skall ha tecknat svenskt kollektivavtal eller uppfylla motsvarande villkor finns det inte någon enhetlig rättspraxis ännu. SKL har i ett tidigare cirkulär, 2005:17, gällande byggnadsentreprenader, lämnat förslag på skrivningar i avtalen som skall förebygga blockader. SKL kommer eventuellt att revidera cirkuläret efter EG-domstolens dom 2007-12-18, mål C-341/05 ("Laval-målet"). Man avvaktar dock den utredning som regeringen har tillsatt om konsekvenser och åtgärder med anledning av EG-domstolens avgörande. Den särskilde utredaren ges i kommittédirektiven (dir 2008:38) i uppdrag att lämna förslag till sådana förändringar i svensk lagstiftning som behöver vidtas till följd av EG-domstolens förhandsavgörande i Laval-målet.

Slutsatser

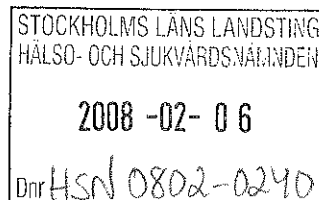
Särskilda kontraktsvillkor får ställas om de har en koppling till föremålet för kontraktet och är förenliga med gemenskapsrätten. Mot bakgrund av ovanstående måste rättsläget anses vara oklart huruvida krav kan ställas på att leverantörerna skall uppfylla villkor motsvarande svenskt kollektivavtal. SKL:s cirkulär 2005:17 torde inte kunna tolkas såsom att det skulle vara tillåtet att generellt kräva kollektivavtal eller motsvarande villkor i alla upphandlingar. Från ett rättsligt perspektiv kan vi inte förorda att villkor motsvarande kollektivavtal generellt ställs som krav för hur ett kontrakt skall fullgöras.

Viktoria Skog

Vänsterpartiet

5 februari 2008

 Stockholms läns landsting

SKRIVELSE

2008-02-05

Vänsterpartiet

Skrivelse till HSN angående meddelarskydd och kollektivavtal i avtal med privata utförare

Meddelarskyddet är centralt i den svenska demokratin och säkerställer att arbetstagare inom offentlig sektor ges möjlighet att informera om saker som händer på arbetsplatsen utan risk att bli föremål för repressalier från arbetsgivaren. I takt med att allt fler verksamheter upphandlas och övergår i privat drift i enlighet med den borgerliga alliansens politik, så riskerar meddelarfriheten att sättas på undantag.

Personalorganisationerna i Stockholms läns landsting har vid förhandling i samband med några upphandlingsärenden efterfrågat vad som händer med meddelarskyddet i kommande avtal. Arbetsgivaren hänvisar till allmänna skrivningar om leverantörens skyldighet att följa gällande lagar och policys. Arbetsgivaren hävdar också att de kommer ta till sig personalorganisationernas synpunkter.

Kommunal efterfrågar dessutom att kollektivavtalsliknande villkor skrivs in i avtalen. Arbetsgivaren hävdar att rättsläget är alldeles för oklart för att det skall vara möjligt och har därför avslagit förslaget från personalorganisationerna. Detta är ganska märkligt eftersom organisationen Sveriges Kommuner och Landsting har en rekommendation om att sociala villkor i enlighet med kollektivavtalsliknande villkor i avtalen skulle vara möjligt och riktigt. Uppenbarligen råder det oklarhet kring juridiken.

Jag vill därför föreslå följande:

att ge förvaltningen i uppdrag att redovisa för hälso- och sjukvårdsnämnden vilka juridiska förutsättningar och möjligheter det finns för landstinget att ställa krav gällande meddelarfriheten och kollektivavtalsliknande villkor i samband med tecknande av avtal med privata entreprenörer

att återkomma till hälso- och sjukvårdsnämnden och redovisa på vilket sätt arbetsgivaren har tagit till sig personalorganisationernas synpunkter

att till hälso- och sjukvårdsnämnden redovisa de juridiska skälen för att avslå Kommunals önskan om att skriva in kollektivavtalsliknande villkor i avtalen

Birgitta Sevefjord (v)
Gruppledare